Drama i Den Store Julekomite

I Silkeborg var det i mange år Den Store Julekomite, der stod for uddelingen af julehjælpen. Med støtte fra Silkeborg Kommune uddelte tre umage organisationer julehjælp til byens værdigt trængende. Men et år trak kommunen pludselig sin støtte - julen var truet i de lave stuer

Af arkivleder Lis Thavlov
Silkeborg Arkiv

SILKEBORG: Ganske som nu, har man også tidligere haft familier, som trængte til en hjælpende hånd i juletiden. Også dengang var det sådan, at opfyldte man nogle bestemte betingelser, kunne man få del i hjælpen.

I vore dage får man ofte en pakke med mad, men tidligere var det penge, der blev uddelt. I 1940'erne stod Silkeborg og Alderslyst Menighedsråd samt Arbejdernes Fællesorganisation for hver sin uddeling af julehjælp, som var indsamlet blandt borgerne.

Kommunal støtte

Det ændrede sig dog i 1943, hvor Socialdemokraterne i byrådet fik vedtaget, at kommunen støttede julehjælpen med 5000 kr. til hver af det nævnte organisationer. Så oven i de beløb, der blev indsamlet, ydede kommunen i alt 15.000.

Den kommunale støtte til julehjælpen betød, at de tre organisationer sammen stiftede Julekomiteen, som blev nedsat med 7 medlemmer fra hver organisation – så de i alt var 21.

Formand for Julekomiteen blev forstander for drengehjemmet i Th. Langs-skoleimperiet, Aage Larsen. Det ser ud til, at komiteen, der også af og til omtales som Den Store Julekomite eller Juleudvalget, fastsatte, hvor høj støtten skulle være for par, enlige og børn.

Arbejdet i Julekomiteen foregik ved, at komiteen trådte sammen i byrådssalen i november og aftalte det praktiske, såsom hvor stor støtten skulle være. Parterne bestemte selv kriterierne for støtte - Fællesorganisationen gav f.eks. kun til organiserede arbejdere.

Sådan gik der mange år. Silkeborg Kommune støttede julehjælpen, som organisationerne uddelte og dels tog æren for. Når der var underskud, dækkede kommunekasse også det. Det var der nu ikke så tit. Ofte var der overskud, som blev overført til året efter.

Men i 1959 var det anderledes. Fagbevægelsen, som var samlet i Arbejdernes Fællesorganisation, ville have kommunen til at yde det fulde beløb til julehjælp, så den ikke skulle indsamles som »almisser«. De forslog derfor, at kommunen hævede sin støtte fra 40.000 til 80.000 kr.

Julekomiteen var uenig - her mente man, at byens borgere havde et ønske om at hjælpe i juletiden, og hvis julehjælpen blev et offentligt gode, ville andre bare begynde nye indsamlinger. Alligevel sendte Fællesorganisationen forslaget til byrådet. Samme år fik juleuddelingen et underskud på over 8000 kr.

Silkeborg Kommune indvilgede igen i at dække underskuddet, men man besluttede samtidig at indstille støtten til juleuddelingen. I stedet gav kommunen et beløb i december til pensionister og invalide.

Invalide og gamle

Det lykkedes at fortsætte julehjælpen trods den manglende kommunale støtte. Byens aviser, Silkeborg Avis og Aftenposten, indsamlede store beløb, så julen kunne sikres for de fattigste.

Dog forhindrede man pensionister og invalide i at søge julehjælp. Det ser ret mærkeligt ud, at netop den gruppe blev holdt ude. Særligt den gang var det jo netop blandt gruppen af invalide og ældre, man fandt mange af de svageste i samfundet. Man kan forestille sig, at Julekomiteen håbede på at presse kommunen til igen at støtte ved at udelukke disse udsatte grupper.

Det er svært at se, om det kun var Fællesorganisationen, der tog dette skridt eller hele Julekomiteen.

I 1963 opgav man igen den mærkelige begrænsning af invalide og gamle i at få andel i julehjælpen med henvisning til, at der var fuld beskæftigelse og derfor næppe ret mange arbejdere, der fik brug for hjælpen. Juleuddelingen fortsatte på den måde frem til 1973.

Julekomiteens arkiv mangler

Kilderne til julehistorien om Den Store Julekomite stammer fra det kommunale arkiv og fra Arbejdernes Fællesorganisations protokoller, hvor julekomiteens møder refereres. Men på Silkeborg Arkiv mangler man Julekomiteens eget arkiv, og faktisk har man heller ingen billeder fra f.eks. uddelingen. Julekomiteen var, som et samarbejde mellem kristne og faglige organisationer, et utraditionelt samarbejde.

Arkivets spor af Julekomiteen løber ud i sandet, da Arbejdernes Fællesorganisation på grund af økonomiske vanskeligheder træder ud af samarbejdet. Men det ville være spændende at finde ud af, hvad der siden skete, og hvad de andre deltagere i Julekomiteens arbejde mente om sagen.

Så derfor, hvis du ligger inde med oplysninger eller dokumenter fra Julekomiteen og arbejdet i og omkring den, vil Silkeborg Arkiv med glæde tage imod dem. Så kan man på arkivet måske skrive historien færdig til næste år.

Julekomiteen mødtes på det gamle rådhus for at aftale fordelingen af årets støtte.
FOTO FRA SILKEBORG ARKIV

DET VAR DENGANG

Henvendelser om artikler bragt under »Det var den gang« kan ske til:
Silkeborg Arkiv - E-mail: arkiv@silkeborgbib.dk - Tlf.: 87 22 19 24

Var det Ove Sprogø, der skabte opløb på Frederiksberggade?

I sidste uge bragte vi her under »Det var dengang« to sjove fotos, der viste et større folkemylder på Frederiksberggade i krydset ved Lyngbygade. Det ene bringer vi her igen.
Vi efterlyste oplysninger om, hvilken begivenhed der var årsag til dette trafikkaos og det store menneskemylder. Silkeborg Arkiv har fået en enkelt henvendelse fra en læser. Han mener, at det kan være fra, da den folkekære skuespiller Ove Sprogø var i byen og stod og solgte kaffe hos købmanden – altså et reklamestunt.
Måske kan disse oplysninger give andre associationer og føre frem et årstal - og selvfølgelig også gerne en dato. Med et tidspunkt kan vi jo se, hvad der stod at læse i avisen. Vi gætter på, at det må være omkring 1960.